

Informatie over meebeslissen en hulp krijgen

Deze handreiking legt uit hoe jij kunt meebeslissen over je eigen zorg. Soms heb je hulp nodig. Dan kan iemand anders beslissingen voor jou nemen. Dit noemen we een vertegenwoordiger.

Waar gaat het over?

Ieder mens mag zelf beslissen over zijn leven. Ook als je zorg krijgt. Maar soms is het moeilijk om beslissingen te nemen. Dan kan een vertegenwoordiger jou helpen. Die persoon kan je steunen of beslissingen voor je nemen die jij te moeilijk vindt.

Voor wie is deze tekst?

Deze tekst is voor volwassenen (18 jaar en ouder) die zorg of hulp krijgen. Bijvoorbeeld in het ziekenhuis, thuis of in een zorginstelling. Ook voor familie en vrienden die iemand helpen (mantelzorgers) is dit handig.

Het gaat over alle soorten zorg: van de huisarts, thuiszorg, zorg voor mensen met een beperking, tot zorg voor ouderen.

Moeilijke woorden uitgelegd

- Zorgverlener: dit is iedereen die in de zorg werkt. Denk aan artsen, verpleegkundigen en begeleiders.
- Patiënt: dit ben jij, als je 18 jaar of ouder bent en zorg of hulp krijgt.
- Vertegenwoordiger: dit is de persoon die beslissingen voor jou mag nemen als jij dat zelf niet goed kunt.
- Naasten: dit zijn mensen die dicht bij jou staan, zoals familie of vrienden.

Wat leer je in deze tekst?

Je leest antwoorden op de volgende vragen:

- Wat zijn jouw rechten om zelf te beslissen en hulp te krijgen?
 - Wat gebeurt er als je niet meer alles zelf kunt beslissen?
 - Wat doet jouw vertegenwoordiger voor jou?
 - Wat doet de zorgverlener voor jou en je vertegenwoordiger?
 - Wat kun je doen als je het ergens niet mee eens bent?
 - Waar vind je meer informatie?
-

1. Wat zijn jouw rechten?

Als je zorg krijgt, heb je rechten. Je mag zelf beslissen

Zeggenschap betekent dat je zelf bepaalt hoe jouw leven eruitziet. Je mag zelf beslissingen nemen, ook al zijn die soms niet heel slim. Dit recht heeft iedereen, ook als je in een zorginstelling woont.

Je hebt recht op informatie

Je mag alles weten over jouw situatie en jouw zorg. Bijvoorbeeld wat er in je dossier staat. De zorgverlener moet je deze informatie geven. En hij moet het zo uitleggen dat jij het begrijpt.

Misschien met plaatjes of pictogrammen. Als het nodig is, legt de zorgverlener het opnieuw uit totdat het duidelijk is. Want alleen met goede informatie kun je goede beslissingen nemen.

Je hebt recht op hulp bij beslissingen

Soms is het moeilijk om een beslissing te nemen. Je mag dan hulp vragen. Bijvoorbeeld om informatie te vinden of te begrijpen. Of om te kiezen tussen verschillende opties. De zorgverlener moet je hierbij helpen. Je mag ook andere mensen die je vertrouwt om hulp vragen, zoals je naaste of vertegenwoordiger.

2. Wat als ik niet (meer) alles zelf kan beslissen?

Je neemt elke dag veel beslissingen. Over wat je eet of welke kleren je draagt. Maar ook over je zorg, zoals een griep prik of een operatie.

Je mag altijd zelf beslissen. Maar als je een beslissing niet goed begrijpt, kun je niet goed kiezen.

Wat betekent 'wilsonbekwaam ter zake'?

Als je niet goed kunt beslissen over iets specifiek, noemen we dat wilsonbekwaam ter zake. 'Ter zake' betekent 'over die zaak'. Je kunt dus voor sommige beslissingen wilsonbekwaam zijn, terwijl je andere beslissingen wel zelf kunt nemen.

Het gaat erom dat je de beslissing goed begrijpt en nadenkt over de voor- en nadelen. Je beslissingen hoeven niet altijd 'slim' te zijn.

Als je een vertegenwoordiger hebt, blijf je de beslissingen die je wel goed begrijpt, gewoon zelf nemen.

Wie bepaalt of ik wilsonbekwaam ter zake ben?

Als de zorgverlener twijfelt of jij een beslissing begrijpt, kan hij onderzoeken of je wilsonbekwaam ter zake bent. Vaak is dit de arts, behandelaar of verpleegkundige. De zorgverlener schrijft dit dan in jouw dossier.

Wat gebeurt er dan?

Als je voor een beslissing wilsonbekwaam bent en de beslissing kan slecht voor jou of anderen zijn, dan mag je die beslissing niet zelf nemen. Je vertegenwoordiger neemt de beslissing dan voor jou. Hij praat er wel met jou over. Dit is om jou te beschermen.

3. Wat doet mijn vertegenwoordiger voor mij?

De meeste mensen die niet alles zelf kunnen beslissen, hebben een vertegenwoordiger. Dit is de persoon die beslissingen voor je neemt als jij ze zelf niet goed begrijpt.

Dit kan je partner zijn, een familielid, of iemand die de rechter heeft aangewezen. Een vertegenwoordiger komt altijd op voor wat het beste is voor jou.

Belangrijk: Een contactpersoon of naaste is niet automatisch jouw vertegenwoordiger.

Wie is mijn vertegenwoordiger?

Vraag aan je zorgverlener of er in jouw dossier staat wie jouw vertegenwoordiger is. Of praat erover met iemand die je vertrouwt.

Hoe kies ik de juiste vertegenwoordiger?

Jij kiest zoveel mogelijk zelf wie je vertegenwoordiger is.

- **Partner of familie:** Als je je partner of een familielid (zoals vader, moeder, broer, zus, kind) kiest, vraag dan of diegene dit wil doen. Geef dit door aan je zorgverlener. Meer hoeft je niet te doen.

- **Andere bekende:** Als je iemand anders wilt kiezen (bijvoorbeeld een vriend of tante), en diegene wil dat doen, dan kun je dit opschrijven. Je kunt dit op twee manieren doen:
 1. Je schrijft op dat je die persoon aanwijst als jouw vertegenwoordiger.
 2. Je vraagt een notaris om samen een levenstestament te maken.
- **Geen bekende:** Als je niemand hebt die je kan vertegenwoordigen, kun je de rechter vragen om iemand te zoeken. Dit kan een vrijwilliger zijn of iemand die dit als werk doet.

Wie jouw vertegenwoordiger is, moet in je dossier staan. Bespreek dit met je zorgverlener. Als jij het zelf niet meer kunt regelen, kan de zorgverlener of een naaste dit voor je doen.

Wat is een goede vertegenwoordiger?

Een goede vertegenwoordiger voldoet aan een aantal eisen:

1. Hij of zij komt op voor jouw belangen.
2. Hij of zij weet wat zijn rechten en plichten zijn, en ook wat jouw rechten zijn.
3. Hij of zij laat jou zoveel mogelijk zelf beslissen.
4. Hij of zij helpt jou bij het nemen van beslissingen.
5. Hij of zij heeft respect voor jouw beslissingen, als je die goed begrijpt.
6. Hij of zij beslist zoveel mogelijk zoals jij dat zelf zou willen, en beslist zoveel mogelijk samen met jou.
7. Hij of zij weet dat alleen hij of zij beslissingen mag nemen voor jou, en legt die verantwoordelijkheid niet bij anderen neer.
8. Hij of zij zorgt dat jij hoort wat er voor jou beslist is.
9. Hij of zij maakt afspraken met jou over wat je naasten mogen weten.
10. Hij of zij informeert je naasten zoals afgesproken.
11. Hij of zij zorgt dat hij of zij goed weet hoe het met jou gaat. Hij kan ook aan jouw zorgverlener vragen of het goed met jou gaat.

Een vertegenwoordiger hoeft niet de 'slimste' of 'veiligste' beslissing te nemen. Het gaat erom dat hij of zij zo dicht mogelijk bij jouw wensen blijft.

Welke rechten heeft de vertegenwoordiger?

De vertegenwoordiger heeft de volgende rechten:

- Recht op alle informatie die nodig is om goed werk te kunnen doen.
- Recht om namens jou te beslissen als je wilsonbekwaam bent.
- Recht om een klacht in te dienen.

Wat mag de vertegenwoordiger niet?

Jouw vertegenwoordiger mag niet voor jou beslissen als jij een beslissing zelf goed begrijpt (dus als je wilsbekwaam ter zake bent). Dit geldt ook voor vertegenwoordigers die door de rechter zijn benoemd.

De vertegenwoordiger mag ook niet zonder jouw toestemming in jouw dossier kijken. Hij of zij mag alleen informatie hebben over beslissingen waarover jij wilsonbekwaam ter zake bent. Hele persoonlijke beslissingen, zoals over reanimatie of euthanasie, kan je vertegenwoordiger niet namens jou nemen.

4. Wat doet de zorgverlener voor mij en voor mijn vertegenwoordiger?

Je hebt recht op goede zorg. De zorgverlener heeft jouw toestemming nodig om die zorg te geven. De zorgverlener heeft verschillende taken rondom jouw zeggenschap en vertegenwoordiging.

Wat doet mijn zorgverlener voor mij?

- De zorgverlener kan je helpen om een goede vertegenwoordiger te vinden.
- Hij of zij schrijft in jouw dossier wie je vertegenwoordiger is.
- Samen met jou en je vertegenwoordiger bespreekt de zorgverlener jullie rechten.
- De zorgverlener helpt jou bij het nemen van een beslissing. Hij of zij geeft je de juiste en duidelijke informatie.
- De zorgverlener respecteert jouw beslissingen, behalve als hij of zij heeft vastgesteld dat je een beslissing niet goed begrijpt.
- De zorgverlener bepaalt ook of jij een beslissing voldoende begrijpt. Als hij of zij twijfelt, kan hij dit laten controleren door een expert.
- De zorgverlener vertelt jou als is vastgesteld dat je wilsonbekwaam ter zake bent.
- In noodgevallen mag de zorgverlener direct de zorg geven die nodig is, ook zonder jouw toestemming of die van je vertegenwoordiger.

Wat doet mijn zorgverlener voor mijn vertegenwoordiger?

- De zorgverlener bespreekt met jouw vertegenwoordiger hoe ze goed kunnen samenwerken.
 - De zorgverlener zorgt dat je vertegenwoordiger alle informatie krijgt die hij of zij nodig heeft om jou goed te vertegenwoordigen.
 - Jij, je vertegenwoordiger en de zorgverlener maken afspraken over welke informatie gedeeld mag worden.
 - De zorgverlener moet de beslissingen van jouw vertegenwoordiger altijd respecteren. Behalve als de vertegenwoordiger zich niet goed gedraagt.
 - De zorgverlener let goed op of je vertegenwoordiger een goede vertegenwoordiger is.
-

5. Wat kan ik doen als ik het er niet mee eens ben?

Het kan zijn dat je het niet eens bent met je vertegenwoordiger. Misschien neemt hij of zij een beslissing die jij niet wilt. Of je vindt dat je zelf kunt beslissen. Als hij of zij niet luistert of jullie worden het niet eens, dan kun je hulp vragen.

Wie kan mij helpen?

Praat erover als je het niet eens bent met je vertegenwoordiger. Je kunt hulp vragen om dit te bespreken of als je wilt klagen. Je kunt hulp vragen aan je zorgverlener of iemand anders die je vertrouwt. Je kunt ook hulp vragen van een expert.

Hulp van een expert

Elke instelling heeft een klachtenfunctionaris. Die kan je helpen bij het indienen van je klacht bij een klachtencommissie.

Bij sommige zorginstellingen zijn er ook:

- een vertrouwenspersoon zorg
- een patiëntenvertrouwenspersoon (PVP)
- een cliëntenvertrouwenspersoon (CVP)

Je kunt ook hulp vragen van een cliëntondersteuner (OCO). Deze hulp is gratis.

Wat is mijn recht om te klagen?

Je mag altijd klagen. Je hebt geen toestemming nodig van je zorgverlener of je vertegenwoordiger om te klagen. Je hebt ook recht op hulp bij het klagen. Ook je vertegenwoordiger kan een klacht indienen als hij het niet eens is met de zorgverlener.

6. Waar vind ik meer informatie?

- Patiëntenfederatie Nederland: Informatie over beslissen en vertegenwoordiging.

- [Rijksoverheid.nl](https://rijksoverheid.nl): Informatie over curatele, bewind en mentorschap (vertegenwoordigers die door de rechter zijn benoemd).
- [GoedVertegenwoordigd.nl](https://goedvertegenwoordigd.nl): Informatie voor familie die vertegenwoordiger is.
- [Mentorschap Nederland](https://mentorschapnederland.nl): Informatie over vrijwilligers die mentor willen zijn.
- [Mantelzorg NL](https://mantelzorg.nl): Informatie voor mantelzorgers.
- [Raad op Maat \(raadopmaat.org\)](https://raadopmaat.org): Boekje 'Rechten van cliënten' en filmpjes over zelf kunnen beslissen.
- [Regelhulp.nl](https://regelhulp.nl): Informatie van de overheid over het regelen van zorg en hulp.
- [Notaris.nl](https://notaris.nl): Informatie over het levenstestament.
- [Steffie.nl](https://steffie.nl): Eenvoudige uitleg over onder andere zelf kunnen beslissen en klagen.